

Muligheder og veje i arbejdet med børnemiljø og børneperspektiv

DCUM's konference om børnemiljøvurdering

4.Nov. 2008. Horsens

Oplæggets punkter

- 1. Afsæt og erfaringer
- 2. Noget om børnemiljøvurdering - generelt
- 3. Noget om evaluering – generelt
- 4. Børnemiljø? Daginstitution?
- 5. Børneperspektiv
- 6. Hvad menes med børneinddragelse?
- 7. Børneinddragelse? Ja tak – men hvordan?
- 8. Børnemiljøvurdering: Hvor ofte?
- 9. Hvad med specialinstitutionerne?
- 10. Børneforskningsmetoder – til inspiration

1. Afsæt og erfaringer

- Den nationale og internationale børne- og barndomsforskning
 - børnesyn: børn som sociale aktører
 - metodisk: børn som centrale informanter
- Fotobaseret udviklingsarbejder m. børn, unge & voksne
- Erfaringer fastholdt i bøger og artikler:
 - Spor af børns institutionsliv,
 - Barndom i billeder,
 - Børnene i kvarteret,
 - Børns steder,
 - (Udviklingshæmmede) børns hverdagsliv
- Aktuelle projekter:
 - Dilemmaer i pædagogisk arbejde
 - Bæredygtig evalueringspraksis
- Holdning til børnemiljøvurdering: Undervurder ikke vanskelighederne

2. Noget om børnemiljøvurdering – generelt (a)

- 1. juli 2006 vedtages Lov om børnemiljø i dagtilbud
- Loven ligger i forlængelse af lov om undervisningsmiljø, der blev vedtaget 14.marts 2001. Omfatter børn og unge i skole og ungdomsuddannelse
- Lovene lægger vægt på at institutionernes fysiske, psykiske og æstetiske miljø skal vurderes /evalueres – oplever børn omgivelserne sådan?
- Lovene lægger vægt på at børnene inddrages
 - Hvad betyder ”børnemiljø”?
 - Hvad er forskellen på børneinstitution og børnemiljø?
 - Hvad betyder børneinddragelse?
 - Hvad skal evalueringerne bruges til?

3. Noget om evaluering – generelt

- Vores kultur er ramt af evalueringsfeber / evalueringsbølge
- Evalueringer blevet samtidens iagttagelses-, kontrol- og bekendelsesform
- Evaluering – er blevet et ritual
(”den rituelle refleksion” – Dahler Larsen)
- Det er ofte uklart:
 - hvorfor man evaluerer!
 - hvad evalueringerne bruges til!
- - hvilke kriterier og mål, der ligger til grund for evalueringer!
- Organisationer/institutioner ændrer sig kun trægt
- Børnemiljø-vurdering - rituel legitimation ?
 - legitimation for børneinddragelse?

4. Børnemiljø? Daginstitution?

- *Spørgsmål:* Vi ved hvad en børneinstitution er, men hvad med børnemiljø?
KAN MAN SIGE: daginstitutionen er ramme om "børnemiljøet"?

teoretisk set er en daginstitution:

- en social, kulturel og politisk arena i børns barndom -
 - en ramme for:
 - leg, læring, udvikling, dannelse,
 - socialisering, kulturation, opdragelse, oplevelse,
 - erfaringer, udtryk, indtryk, kommunikation, "forhandling"
 - en (overvejende kvindedomineret) arbejdsplads
- ER BØRNEMILJØ næsten "det samme" eller noget "helt andet"?

empirisk set - kan en børneinstitution ses med forskellige blikke:

- *et voksenblik:*
 - den ses som en ansvarskrævende arbejdsplads
 - at arbejde med børn, omsorg, forældre, kollegaer ses som meningsfyldt
- *et børneblik:*
 - et sted hvor ens venner og legekammerater er

5. Børneperspektiv (a)

- Begrebet er behæftet med en modsigelse:
det kan kun fremstilles af voksne
 - børnene er ”i” det
 - de voksne stræber efter det
- *Børneperspektivet*, er de voksnes forsøg på at sætte sig ind i de tanker, opfattelser, oplevelser, erfaringer, følelser - barnet har af sit eget liv
- *Børneperspektivet* er de voksnes konstruktion / der gives ikke umedierede afbildninger af børns opfattelser og oplevelse af hverdagslivet

5. Børneperspektivet (b)

- I børneperspektivet ligger en opfattelse, hvor BARNET:
 - ses som subjekt, aktør og ekspert på eget liv
- Barnet betragtes som sagkyndig i mange sager / spørgsmål
- Vi voksne må FORSTÅ barnets informationer
 - udtrykt i ord, krop, handlinger, medier: (tegninger, foto...)
- Vi voksne er "tvunget" til forsøge at "oversætte" og tolke

5. Børneperspektivet (c)

- Den voksne professionelle må indstille sig på en ydmyg rolle
- Man må stille sig tvivlende overfor egne tolkninger
- Børn er ikke en homogen gruppe, og i børnegruppen er der mange sameksisterende opfattelser, interesser, positioner
- Der er mange børneperspektiver:
alder, køn, etnicitet, socialklasse, krop, geografi

5. Børneperspektiv (d)

- Vanskeligheder med at forstå børn består i:
 - Om man kan indleve sig, identificere sig
 - At vi voksne ikke kan undgå at projicere
 - Vi indlæser ofte, når vi tror vi aflæser
 - Børn er symbolflade for håb, ønsker, angst, skepsis

6. Hvad menes med børneinddragelse?

- - relaterer sig til en tendens i sen-moderne samfund, hvor børn betragtes som kompetente individer med rettigheder (børn i egen ret)
- - relaterer sig til forsøg og eksempler - både internationalt og herhjemme - med at inddrage og lade børn deltage i processer i forbindelse med byudvikling, institutionsudvikling, konsum/forbrug
- - relaterer sig til demokrati-udvikling

7. Børneinddragelse? Ja tak – men hvordan? (a)

- ***FN børnerettigheder:***

Børns ret til medbestemmelse og indflydelse via deltagelse og ytringsfrihed (jf. artikel 12 & 13)

- ***Problem:***

At komme fra hensigt til konkret praksis

<i>Passive rettigheder</i>	<i>Aktive rettigheder</i>
Behov for beskyttelse	Inddragelse og deltagelse må tænkes differentieret
Børn på forskellige udviklingstrin og med forskellige evner har forskellige behov og interesser	I børns egne institutioner, skoler, har børn ret til at blive hørt, inddraget og til at deltage (ret til at erfare at man har rettigheder!)

7. Børneinddragelse? Ja tak – men hvordan? (b)

- Forskellige deltagelsesgrader (Roger Hart – Children´s participation)
- *Børn må forstå intentionerne i et projekt*
 - ellers er der tale om manipulation/børn som dekoration
 - symbolsk deltagelse = pseudo deltagelse
(børns stemmer høres, men de har ikke haft indflydelse på emne eller kommunikationsmåde)
- *Børn må vide:*
 - hvem der bestemmer over deres involvering
 - deres deltagelse må være frivillig og deres rolle meningsfuld
- Opgaven: Kan børn forstå hvad *børnemiljø* og *evaluering* er for noget?
- Pointe: Konkretiser hvad børnene inviteres til at hjælpe med!

8. Børnemiljø-vurdering (a)

hvor ofte?

- Skal man lave ”endnu et” selvstændigt tiltag? (årligt?)
- Eller kan man ”bruge” allerede eksisterende tiltag (løbende) ?
 - kunne man knytte an til eksisterende registreringer?
 - kunne man knytte an til børne-spor?
 - kan børn inddrages i tolkningen af disse?
- Eks. – historiefortælling, læringshistorier
- Eks. – børns tegninger, formgivning, artefakter
- Eks. – fotografering / ”dokumentation”

8. Børnemiljøvurdering (b)

forskelle ml. forskning / evaluering

- Kan pædagoger selv klare det?
- Kan børne- og barndomsforskningen hjælpe?

Forskning / børneforsker	Intern evaluering/pædagog
Man er ikke del af miljøet	Man bærer selv på miljøet
Man forsøger at komme "tæt på"	Man skal forsøge at distancere sig
Alt er i princippet nyt	Alt er i princippet bekendt
Mange spørgsmål kommer automatisk	Mange svar kommer automatisk
Man er uddannet i forskningsmetodik og metodologi	Mange har ikke lært evalueringsmetodik

9. Hvad med specialinstitutioner?

- Følg børnene
- Støtte og hjælpe børn til selv at ytre sig
- Være opfindsom (total kommunikation)

8. (Forsknings-)metoder til børneinddragelse

- Gensyn
- Interviews (individuel / par / gruppe)
- Guidede ture / børn viser og fortæller
- Tegninger / børn fokuserer og fortæller
- Lydoptagelser i rummet
- Fotografering / voksnes foto – børns foto
- Video / voksne der filmer – børn der filmer

- Pointe: Ingen direkte adgang til børneperspektivet
- Der kommer altid en voksen fortolkning imellem

gensyn

gensyn

ørneguidede ture

KID-PROJEKTET - KVALITETSUDVIKLING I DAGINSTITUTIONERNE - 3. ÅRS KVALITETS UDVIKLING

- I ÅKANDEN HAR VI VALGT AT SETTE FOKUS PÅ VORES LEGEPLADS. HER VIL VI SKABE EN LEGEPLADS, HVOR VORES BARN HAR MULIGHED FOR KØBPLIG UDFØRELSE.

• DER ER EN HJEMMESIDE HVOR DER KAN LÆSES MERE OM KID-PROJEKTET OG HVAD DER SKER I ÅKANDEN

[WWW.PEDAGOGISK.DK](http://www.pedagogisk.dk)

- I FORHOLD TIL KID-PROJEKTET ER ÅKANDEN I EN TENDENS TIL AT BRUGE LEGEPLADS OG TALEMÅLSTRATEGI I BARNES TALEMÅLUDVIKLING. I SAMMEN MED 4 ANDRE INSTITUTIONER OG BARNES ERHVERVET UDFØRER I KØBPLIG UDVIKLING DE ANDRE INSTITUTIONER ER:

- BARNHAVE RINGSBØS
- BARNHAVE STRANDVANGEN
- VILHJUMS SPJELDANGEN
- MINSKELERNE RINGBØS

- FØLGENDE ER TIDSLINJE PÅ DERES PROJEKT I 3. ÅRS KID-PROJEKTET

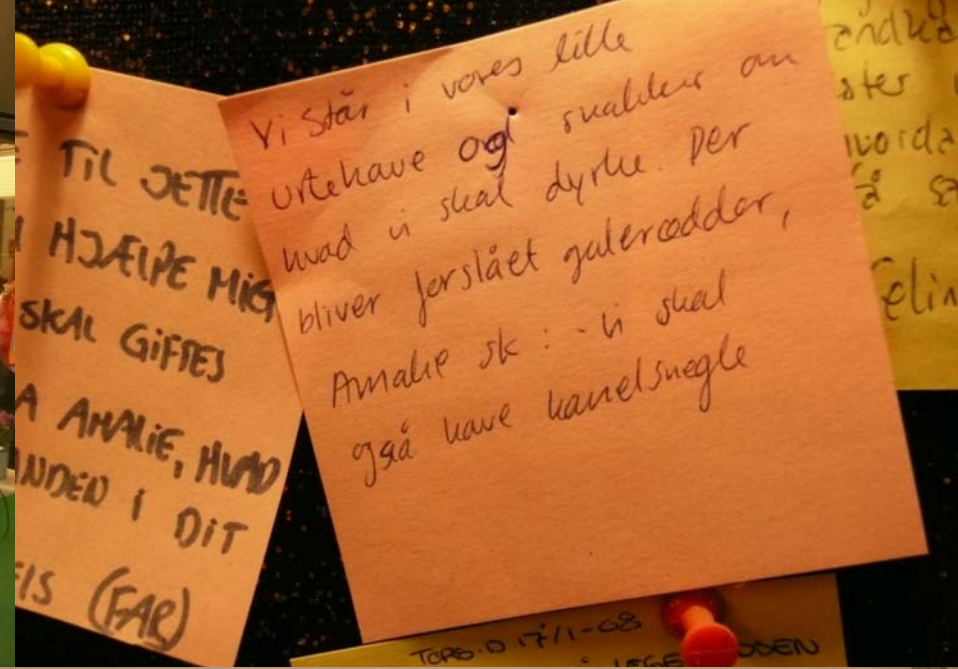
TIDSLINJE FOR KID-PROJEKTET

**Systematisk kortlægning
Forandring af "Det døde hjørne"**

DOKUMENTATIONSVÆG

Sammenligninger ml. institutioner viser (kvalitative) forskelle

**Sammenligninger ml. institutioner
viser (kvalitative) forskelle**

afslutning

- Vejen mod børnemiljøvurdering har mange ”benspænd” i sig
- Kun en tåbe frygter ikke at kaste sig ud i evalueringebølgen
- Held og lykke med arbejdet!